

Sygn. akt **IC 1220/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Alicja Fronczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Monika Śpionek

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa **J. J.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w S.**

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. nie obciąża powoda J. J. kosztami procesu.

sygn. akt IC 1220/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 października 2015 roku skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w S., powód J. J. domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 1 000 000 000 złotych tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 października 2015 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzonej kwoty domaga się w związku wydaniem niezgodnego z prawem wyroku Sądu Okręgowego w S. Wydział VIII Gospodarczy z dnia 29 września 2015 r. sygn. akt VIII GC 3/15 oddalającego jego powództwo przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę kwoty 1 000 000 000 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem działania w postaci nie dotrzymania przez pozwanego banku zapisów umowy kredytu hipotecznego z dnia 05 września 2008 r. (k. 6). Powód podniósł, że wydane przez (...) w S. orzeczenie jest rażąco niesprawiedliwe społecznie. Powód wskazał, iż niesprawiedliwość wyroku Sądu Okręgowego w sprawie o sygn. akt VIII GC 3/15 polega na pominięciu przez Sąd Okręgowy istotnych dowodów w sprawie (pozew k. 7-9). Ponadto powód wskazał, iż jego głównym celem jest obrona interesu społecznego, a z zasądzonej w przedmiotowym postępowaniu kwoty powód rozliczy się z pokrzywdzonymi działaniami ww. banku (k. 9).

W odpowiedzi na pozew z dnia 25 lutego 2016 roku pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w S. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wskazał, iż wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 29 września 2015 r. wydany w sprawie o sygn. akt VIII GC 3/15 uprawomocnił się w dniu 04 listopada 2015 r. Pozwany podkreślił, iż powód nie wniósł apelacji od tego orzeczenia i nie dysponuje orzeczeniem stwierdzającym we właściwym postępowaniu niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia. Zatem brak jest podstaw do żądania

przez pozwanego od Skarbu Państwa odszkodowania z tytułu wydania orzeczenia niezgodnego z prawem. Ponadto pozwany wskazał, iż powód w żaden sposób nie wykazał wysokości dochodzonej szkody (k. 110).

Na rozprawie w dniu 06 maja 2016 roku powód sprecyzował powództwo wskazując, że na żadaną kwotę 1 000 000 000 złotych składa się kwota 300 000 milionów złotych tytułem odszkodowania, kwota 400 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za długotrwałe nerwy i stres; kwota 100 000 milionów złotych tytułem utraconych korzyści; wszystko z powodu wydania niezgodnego z prawem wyroku Sądu Okręgowego w S. (protokół elektroniczny 00:05:08 – 00:16:39, protokół skrócony k. 147 - 148).

Pozwany podtrzymał swe dotychczasowe stanowisko w sprawie (k. 148).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód J. J. w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w (...) pod sygn. akt VIII GC 3/15 domagał się o zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 1 000 000 000 złotych tytułem odszkodowania za uniemożliwienie prowadzenia działalności gospodarczej, wstrzymanie uzyskiwania środków finansowych ze sprzedanych nieruchomości i nieruchomości przeznaczonych do zbycia, wstrzymanie realizacji budowlanych i nowych inwestycji, utraty środków finansowych do kasy przedsiębiorstwa, co doprowadziło do braku uregulowania zobowiązań i wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenia upadłości. Wyrokiem z dnia 29 września 2015 r. Sąd Okręgowy w (...) Wydział (...) w I instancji, w sprawie o sygn. VIII GC 3/15 z oddalił powództwo J. J. przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę 1 000 000 000 złotych. Powód nie zaskarżył niekorzystnego dla siebie wyroku. Orzeczenie uprawomocniło się w dniu 04 listopada 2015 r. (**dowód:** wyrok wraz z uzasadnieniem k. 111 – 128).

Powyższy stan faktyczny w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy był pomiędzy stronami niesporny.

Sąd przydał walor wiarygodności dowodowi z dokumentu – wyroku Sądu Okręgowego w S. nie znajdując podstaw do jego zanegowania. Dowód z dokumentu – wyrok sądu powszechnego, korzystając z materialnej mocy dowodowej wynikającej z treści art. 244 k.p.c., stanowił dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Mając na względzie określoną przez powoda podstawę faktyczną powództwa przyjąć należało, że J. J. w niniejszej sprawie domagał się zasądzenia zadośćuczynienia oraz odszkodowania w związku z bezprawnym zachowaniem funkcjonariuszy Skarbu Państwa polegającym na wydaniu orzeczenia sądowego.

Odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa uzależniona jest od łącznego spełnienia przesłanek: szkody, niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej oraz normalnego związku przyczynowego pomiędzy tymi zdarzeniami. Zakres odpowiedzialności odszkodowawczej wynikającej z przepisu art. 417 § 1 k.c. obejmuje wszelkie zachowania się (działania lub zaniechania) związane z wykonywaniem władzy publicznej, które pozostają w sprzeczności z powszechnie obowiązującym porządkiem prawnym i zasadami współżycia społecznego, jednak podkreślić należy, że istnieją okoliczności wyłączające bezprawność działania. W sytuacji zaś, gdy zachowanie jest zgodne z obowiązującym prawem, sprawca nie ponosi za nie odpowiedzialności.

Gdy, tak jak powód w niniejszej sprawie, strona powołuje się na wyrządzenie jej szeroko pojętej szkody (majątkowej i niemajątkowej zwaną krzywdą) wydaniem orzeczenia sądowego należy uznać, że tak skonstruowane roszczenie ma swe zakotwiczenie prawne w treści art. 417¹ § 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem.

Przyjęte w tym przepisie rozwiązanie stanowi konsekwencję gwarancji zawartych w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, który nie pozwala na wyłączenie ze sfery odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa również prawomocnych rozstrzygnięć organów sądowych lub administracyjnych.

W myśl analizowanego przepisu konieczną przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego jest stwierdzenie tej niezgodności we właściwym postępowaniu. Już z tego wynika, że sąd rozpoznający roszczenie nie może samodzielnie ustalić niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego. Jeżeli ustawa wiąże oznaczone skutki prawne z obowiązywaniem prawomocnego orzeczenia, a jednocześnie reguluje zasady i tryb jego wzruszania z powodu niezgodności z prawem, to prawna skuteczność takich orzeczeń nie może być podważana bezpośrednio w każdym procesie odszkodowawczym, z pominięciem zasad i trybu postępowania zastrzeżonego do kontroli prawomocnych orzeczeń.

Tryb kontroli prawomocnych orzeczeń ustawodawca przewidział w kodeksie postępowania cywilnego w formie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Rozstrzygnięcie zapadłe w wyniku wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia stanowi prejudykat i dopiero prejudykat umożliwia skuteczne wystąpienie z powództwem o odszkodowanie.

Wyjątek od tej powyższej zasady przewiduje art. 424^{1b} k.p.c. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Na gruncie przywołanego przepisu dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem, od którego nie przysługuje skarga, możliwe jest bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi. W tym przypadku niezgodność orzeczenia z prawem może być stwierdzona w ramach postępowania toczącego się w sprawie o odszkodowanie. Jednakże warunkiem dochodzenia odszkodowania w powołaniu się na ten przepis jest, ażeby powód skorzystał, w ramach postępowania, w którym orzeczenie będące źródłem uszczerbku zapadło, ze środków prawnych zmierzających do wyeliminowania jego zdaniem niezgodnego z prawem rozstrzygnięcia. Zaniechanie przez potencjalnie poszkodowanego ich wykorzystania wyklucza możliwość skutecznego dochodzenia odszkodowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 lipca 2014 r., sygn. akt I ACa 660/14). Powyższe znajduje także potwierdzenie w literaturze przedmiotu, gdzie podkreśla się, że „Dopiero gdy strona wykorzysta wszystkie możliwości prawne pozwalające na wyeliminowanie z obrotu wadliwego orzeczenia bądź zniwelowanie szkody wynikającej z jego wydania, może wszcząć postępowanie odszkodowawcze, nawet jeżeli skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem od tego orzeczenia jest niedopuszczalna. Wszelkie zaniechania i uchybienia w tym względzie zarówno strony, jak i jej pełnomocnika obciążają stronę” (zob. Manowska Małgorzata (red.), Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, wyd. II, Art. 424 (1 (b), LexisNexis 2013).

Przenosząc powyższe rozważania prawne na grunt przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że nie zachodzą przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej skodyfikowane w art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c., albowiem powód nie uzyskał orzeczenia stwierdzającego niezgodność z prawem prawomocnego wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w S.w sprawie o sygnaturze VIII GC 3/15.

Brak jest również podstaw do domagania się odszkodowania z pominięciem uzyskania prejudykatu, w sposób przewidziany w art. 424¹ § 1 i następnym k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w S.z dnia 29 września 2015 r. wydany sprawie o sygnaturze akt VIII GC 3/15, w wydaniu którego powód upatrywał swojej szkody, jest prawomocnym orzeczeniem pierwszoinstancyjnym. Zatem brak jest w niniejszej sprawie wyroku sądu drugiej instancji, który ewentualnie uprawniałby powoda do złożenia skargi, w sposób o którym mowa w art. 424⁽¹⁾ §1 k.p.c. Nieskorzystanie przez powoda J. J. z przysługujących mu środków prawnych w sprawie o sygnaturze akt VIII GC 3/15 uniemożliwia dochodzenie roszczeń na podstawie art. 424^(1b) k.p.c., bowiem,

zaniechanie wykorzystania środków prawnych, wyklucza możliwość skutecznego dochodzenia odszkodowania w sytuacjach, w których skarga, o której mowa w 424⁽¹⁾ §1 k.p.c. nie jest dopuszczalna.

W konsekwencji, żądanie zawarte w pozwie nie mogło być uwzględnione, skoro powód nie legitymował się orzeczeniem prejudycjalnym stwierdzającym niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego wydanego w sprawie o sygnaturze akt VIII GC 3/15, jak również nie spełnił przesłanek określonych w art. 424^{1b} k.p.c., w szczególności nie wnosząc środka odwoławczego - apelacji od ww. orzeczenia, co spowodowało uprawomocnienie się orzeczenia sądu I instancji.

Przy czym zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Z uregulowaniem powyższym odpowiednio skorelowane są art. 3 k.p.c. i 232 k.p.c., zgodnie, z którymi to na stronach spoczywa obowiązek przedstawiania dowodów, co do okoliczności sprawy oraz to, że to strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Wobec powyższego to na stronie powodowej spoczywa obowiązek przedstawienia dowodów, w tym odpowiednich prejudykatów na poparcie zgłoszonych przez nią żądań, czego w niniejszej sprawie powód nie uczynił. Niespełnienie obowiązku strony powodowej w tym zakresie naraża ją na konsekwencje w postaci niewykazania zasadności dochodzonego roszczenia. Podkreślić przy tym należy, iż w procesie cywilnym, zakładającym kontradiktoryjność i polegającym na prowadzeniu sporu o prawo przed sądem, realizowana jest wyrażona w art. 6 k.c. zasada, w myśl której ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Oznacza to, iż ten kto, powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie, ten zaś kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje.

Zgodnie zaś z brzmieniem art. 232 k.p.c., strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Działanie sądu z urzędu w zakresie powoływania dowodów ma charakter subsydiarny i bardzo ograniczony w stosunku do działania stron. Jedynie w szczególnych sytuacjach procesowych o wyjątkowym charakterze sąd powinien skorzystać ze swojego uprawnienia do podjęcia inicjatywy dowodowej. Powyższe stanowisko znalazło oparcie, m.in., w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 1997 roku (III CKN 244/97, OSN 1998, z. 3, poz. 52). Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że sąd powinien korzystać ze swojego uprawnienia do podjęcia inicjatywy dowodowej jedynie w wypadkach wyjątkowych lub istnienia trudnych do przezwyciężenia przez stronę przeszkód. Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie nie występowały powyższe szczególne sytuacje.

Zważyć przy tym należy, iż z uwagi na wyżej wskazane ramy prawne zarzuty powoda wobec rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie o sygnaturze VIII GC 3/15 nie były przedmiotem rozstrzygnięcia tut. Sądu.

Z tych wszystkich względów powództwo podlegało oddaleniu w całości, o czym Sąd orzekł w pkt I wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł na treści art. 102 k.p.c., mając na uwadze okoliczności o charakterze podmiotowym związane z sytuacją finansową powoda (pkt II wyroku).